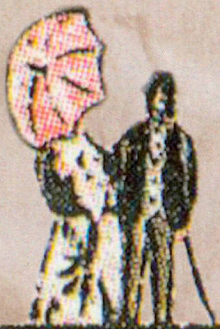

Szlak historii gminy Nowe Miasto nad Wartą

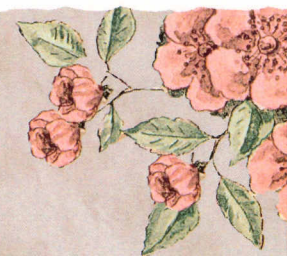
Idea szlaku

Szlak historii gminy Nowe Miasto nad Wartą to propozycja pasjonującej wyprawy do piętnastu miejsc. Każde z nich odśladania inną kartę z historii, zilustrowaną archiwalnymi zdjęciami i pocztówkami. Podróż zaczynamy we wczesnym średniowieczu, kiedy władali tu Doliwowie. Ich dawne grodzisko z wieżą obserwacyjną mieściło się na dzisiejszym Kopcu. Kolejno odkrywać będziemy ślady rozkwitu Nowego Miasta i Dębna zapisane w średniowiecznych kościołach. Odwiedzimy imponujące rozmachem siedziby rodów polskich i niemieckich: pałace w Szyplowie, Boguszynie, Skoraczewie, Chocicz i Klęce. Poznamy tajemnice rozwoju Nowego Miasta i okolicznych ziem związanych z przeprawą i portem na Warcie oraz rolnictwem. Poznając historię, swoimi krokami napiszemy nową, związaną z rozwojem turystyki w gminie Nowe Miasto nad Wartą.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach działania 4/413
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich

Wydawca:
Gmina Nowe Miasto nad Wartą
ul. Poznańska 14, 63-040 Nowe Miasto nad Wartą

Na szlaku historii gminy Nowe Miasto nad Wartą

1. Nowe Miasto nad Wartą

Siedziba gminy. Swoj rozwój zawdzięcza położeniu przy przeprawie promowej, na ważnym trakcie handlowym. W drugiej połowie XIX wieku rola Nowego Miasta zmalała wraz z utratą znaczenia żeglugi, na rzecz kolei, która ominęła miasto.

2. Kopiec

Miejsce, które mieszkańcy określają jako „Kopiec” to dawne grodzisko. Na jego szczycie od XIV do XIX wieku znajdowała się wieża obserwacyjna, którą wzniesli Doliwowie. W miejscu dawnego grodziska odnaleziono militaria, które można oglądać w Muzeum Regionalnym w Jarocinie.

3. Kościół św. Trójcy

Ten XV-wieczny kościół jest najcenniejszym zabytkiem miasta. W miejscu obecnej świątyni, w XIII wieku, stał kościół wzniesiony przez Doliwów. Obecnie gotycka bryła wzorowana jest na kościele Panny Marii na Ostrowie Tumskim w Poznaniu.

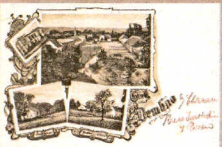
4. Zielony Rynek

Wspomnieniem po odrębności dawnej osady – Laskówki, jest jej rynek miejski zwany Zielonym Rynekem. Od północy zamyka go budynek Gminnego Ośrodka Kultury. Jest to w rzeczywistości dawny kościół ewangelicki z 1879 r.

5. Stary Most nad Wartą

W 1909 r. na Warcie w Nowym Mieście wzniesiono nowy most, który zastąpił most drewniany. Był niezwykle, gdyż zastosowano w nim nowoczesne, jak na ówczesne czasy, rozwiązanie. Użyto żelbetu, który wówczas dopiero zaczynał być stosowany.

6. Dębno

Niewielka wieś z metryką z XIII wieku. Początkowo była w rękach możnego rodu Doliwów, używających do końca XV wieku nazwiska Kot. W 1831 roku gościł tu Adam Mickiewicz. Później właściciel Dębna uczynił z niego... uzdrowisko. Zdrojowa historia zakończyła się wraz z jej sprzedażą.

7. Kościół w Dębnie

Gotycki kościół Wniebowzięcia NMP to najcenniejszy zabytek we wsi. Obecny kościół powstał w latach 1444-1447. Jego fundatorem był urodzony w Dębnie kardynał i prymas Polski Wincenty Kot. Obok kościoła znajduje się dzwonnica z XIX wieku.

8. Pałac i park w Kłęce

Park i centralnie usytuowany pałac pochodzą z ok. 1870 r., gdy Kennemann zlecił budowę okazałego budynku o skomplikowanej bryle. Od wschodu posiada on piętrową loggię, od południa wykusz, a wewnątrz centralny hall oświetlany z góry ośmioboczną latarnią.

9. Pałac i park w Szyplowie

Pałac z końca XVIII wieku, gruntownie przebudowany w połowie XIX wieku, to imponująca piętrowa budowla. Uwagę zwraca eklektyczna dekoracja elewacji. Od strony ogrodu, schody prowadzą do dawnej 2-kondygnacyjnej sali balowej. Pałac otacza park.

10. Pałac i park w Skoraczewie

Eklektyczny pałac dobudowano do dworu z drugiej połowy XIX w. To piętrowa bryła z balkonem na 4 podwójnych kolumnach. Na ilustracji z 1911 r. widzimy pałac w formie renesansowej. Przystąpił do parku z XIX w. posiada 300-letni drzewostan.

11. Dwór w Kruczynie

XIX-wieczny dwór przebudowano w 1937 roku. Budynek kryty jest dachem łamanym z wnęką wejściową za 2 kolumnami podtrzymującymi balkon. Tuż obok znajdują się pozostałości parku z pomnikowym dębem o obwodzie 620 cm, którego wiek szacuje się na 500 lat.

12. Kościół w Boguszynku

Drewniany, malowniczo położony kościół św. Józefa Oblubieńca NMP przeniesiono z Kolniczek w 1975 roku. Przy przenoszeniu kościoła pomagali górale z Zakopanego. W świątyni znajduje się ołtarz rokokowy, krucyfik i figura św. Jana Nepomucena z XVIII w.

13. Dwór w Boguszynie

Neogotycki dwór wybudowany przez Szczanieckich w latach czterdziestych XIX wieku. To piętrowa budowla z niską wieżą i 8-bocznymi narożnikami. Otacza go park ze stawem, założony w 1820 roku przez Ludwika Szczanieckiego na wzór ogrodów francuskich.

14. Pałac i park w Chociczy

Pałac wzniesiony został na początku XX wieku przez ostatnich właścicieli Chociczy – Jouanne'ów. To eklektyczna budowla z mansardowym dachem. Pałac otacza park z 1771 roku, nazywany wtedy „ogrodem wielkimi platanami ogrodzony”.

15. Dworzec w Chociczy

Chocicza pozyskała linię kolejową, gdyż rajcy w Nowym Mieście nad Wartą nie zgodzili się na przeprowadzenie żelaznej drogi. Dworzec kolejowy wybudowano w 1875 roku. Wtedy też do Chociczy dotarł pierwszy pociąg. Świadek wydarzeń Powstania Wielkopolskiego.

Mapa szlaku historii gminy Nowe Miasto nad Wartą

